

Пролетарі всіх країн, єднайтеся!

За наукові кадри

ОРГАН ПАРТКОМУ, РЕКТОРАТУ, ПРОФКОМІВ ТА КОМІТЕТУ ЛКСМУ ОДЕСЬКОГО ОРДЕНА
ТРУДОВОГО ЧЕРВОНОГО ПРАПОРА ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

Видається з 1933 р.

№ 4 (1737).

27 СІЧНЯ 1989 РОКУ.

Ціна 2 коп.

СТІНИ АЛЬМА-МАТЕР

Петра Великого, 2. Головний корпус університету. Ліве крило. Другий поверх.

В отворі високого вікна — вулиця Пастера. Над вікном свіжа тріщина гадюкою оперізує склеписту стелю. До болю знайома картина: саме з такої тріщини починалася трагедія наукової бібліотеки.

П. Г. ДЕМЕНЧУК, начальник експлуатаційно-технічного відділу АГЧ:

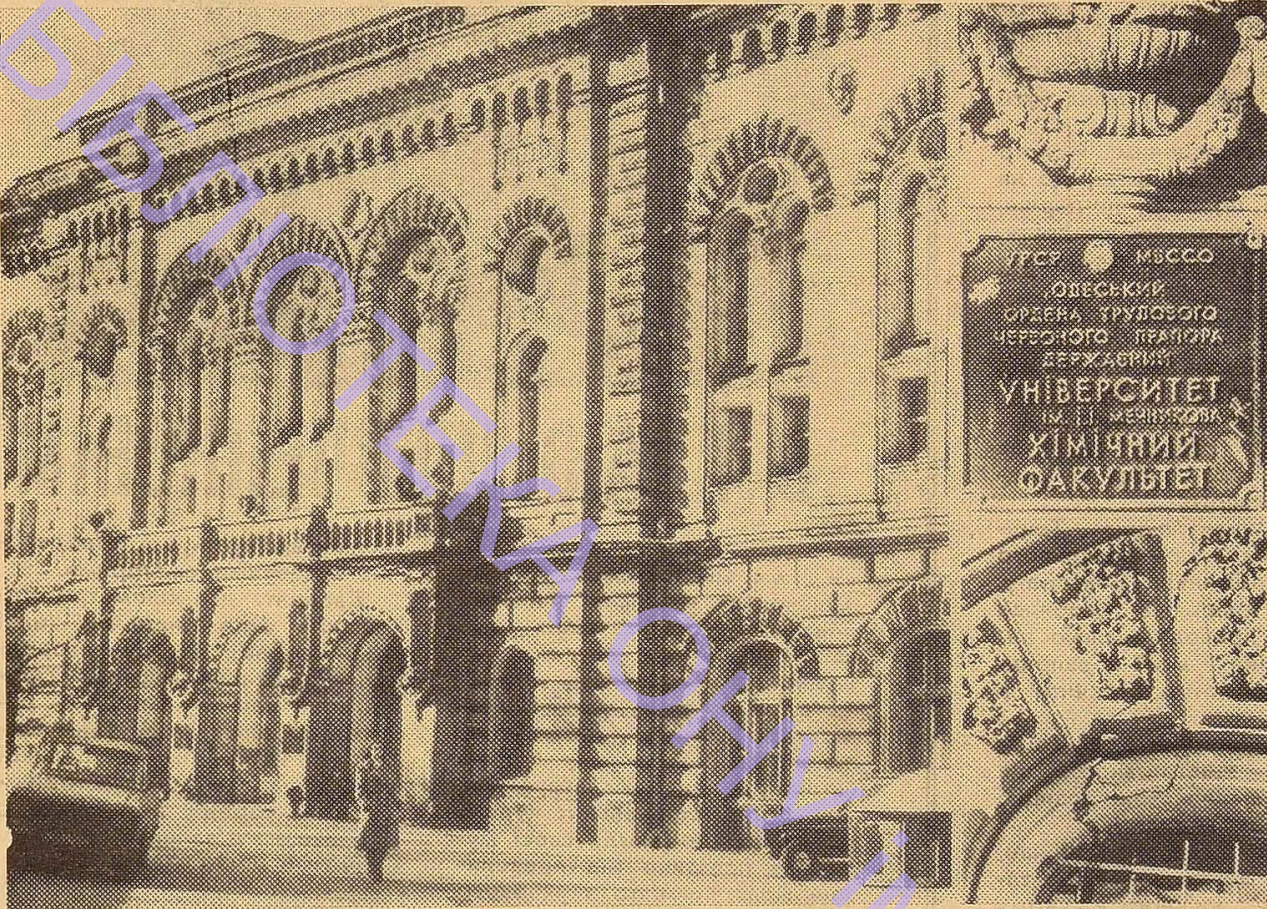
— Тріщина щойно появилася. Запрошені спеціалісти «Одесжитлобуду». Буде проведено геологічне обстеження. Вживаємо необхідних заходів.

— А корпус хімічного факультету! Скільки років залишається він без стічних труб, і що заважало відремонтувати їх своєчасно!

— Вживаємо заходів...
Спокійно, безпристрасно, ніби про щось до нестями набридле.

Захотілося вдарити у дзвін на сполох.

Фото В. ПАЩУКА.

готуємось до виборів

19 січня відбулася конференція трудового колективу ОДУ по висуненню кандидатів у народні депутати СРСР від Одеського—Ленінського територіального виборчого округу. Ректор університету професор І. П. Зелінський запропонував висунути кандидатом у депутати завідуючого кафедрою генетики та молекулярної біології професора В. М. Тоцького, охарактеризувавши його як принципового комуніста, серйозного вченого і педагога, людину, яка має солідний досвід депутатської роботи.

Голова інженерного центру «Алмаз» Г. С. Кириченко від імені свого колективу висунув кандидатуру професора І. П. Зелінського, підкресливши, що за інших однакових з В. М. Тоцьким достоїнств він більш компетентно зможе вирішувати екологічні проблеми. Доцент кафедри

англійської мови Д. С. Малавін відвів кандидатуру В. М. Тоцького і підтримав кандидатуру І. П. Зелінського. Голова ради ветеранів війни і праці ОДУ Г. Є. Дедякін сказав, що колектив ректорату і ветерани схвалюють кандидатуру В. М. Тоцького.

Співробітник НДЛ-15 М. І. Ісаков заявив, що міський екологічний клуб, хоча й висунув кандидатуру інженера автоскладального заводу тов. Янковського, готовий підтримати кандидатуру І. П. Зелінського, якщо той погодиться балотуватися.

Директор УЕМ М. І. Абрамов від імені свого колективу запропонував кандидатуру декана біологічного факультету, професора В. Д. Тараненка.

Доцент кафедри загальної фізики О. Ю. Флорко висунув по територіальному виборчому округу кандидатуру професора А. І. Уймова, по національному територіальному виборчому округу — професора В. В. Фашенка.

Були висунуті й інші кандидатури: завідуючого кафедрою нової та новітньої історії професора С. О. Аппатова — від істафаку, секретарем партбюро факультету О. Б. Дьомінім і студентом В. Сунцовим; доцента Л. Х. Калустьяна та професора І. М. Попової — представником кафедри політекономії С. В. Крижановським; професора В. М. Тоцького і редактора газети «Вечерня Одеса» Б. Ф. Дерев'янка — від мехмату, доцентом В. В. Реутом.

Товариші І. П. Зелінський, В. Д. Тараненко, В. В. Фашенко виступили за самовідводом. Прохання двох останніх було задоволене. Кандидатури Л. Х. Калустьяна, І. М. Попової, А. І. Уймова та Б. Ф. Дерев'янка, згідно рішення, прийнятого більшістю голосів, не обговорювалися «через відсутність цих товаришів».

На конференції з викладенням своєї програми виступили В. М. Тоцький та С. О. Аппатов.

Без проведення обговорення кандидатур — так вирішили учасники конференції — у списки кандидатів у депутати були включені С. О. Аппатов, І. П. Зелінський, В. М. Тоцький. Відбулося відкриття голосування: за кандидатуру С. О. Аппатова — 73, І. П. Зелінського — 185, В. М. Тоцького — 48 голосів. Таким чином, від Одеського держуніверситету кандидатом у народні депутати СРСР обраний ректор ОДУ, професор Ігор Петрович Зелінський.

Без проведення обговорення кандидатур — так вирішили учасники конференції — у списки кандидатів у депутати були включені С. О. Аппатов, І. П. Зелінський, В. М. Тоцький.

Відбулося відкриття голосування: за кандидатуру С. О. Аппатова — 73, І. П. Зелінського — 185, В. М. Тоцького — 48 голосів. Таким чином, від Одеського держуніверситету кандидатом у народні депутати СРСР обраний ректор ОДУ, професор Ігор Петрович Зелінський.

У ПАРТКОМІ ОДУ

На засіданні парткому розглянуто питання про роботу комуністів — керівників науково-дослідної частини університету по виконанню рішень партії і уряду по перебудові вузівської науки. Доповідав голова комісії, член парткому Ю. М. Анисимов. Із співповіддю виступив проректор з наукової роботи М. М. Чесноков.

Відбулося активне обговорення доповіді, в якому взяли участь товариші Зелінський І. П., Гоголев І. М., Коваленко М. П., Колпаков О. В., Герасимов О. І., Кадурін В. М., Перекитний М. А., Ануфрієв Л. О., Медведєв Ю. О.

Із заслуханого питання прийнято розгорнуту постанову. Докладний звіт про хід обговорення буде опубліковано в одному з наступних номерів «ЗНК».

Члени парткому заслухали також інформації про реалізацію плану парткому по виконанню постанови секретаріату ЦК Компартії України по Донецькому університету (В. В. Глібов), про хід виконання постанови парткому «Звіт комуністів Рутовського І. Г. і Нечаєва М. Г. про стан гуртожитків в умовах зимівлі» (М. І. Скляренко).

Як було відзначено, працівниками адміністративно-господарської частини і УЕМ вжиті практичні заходи з метою термінового усунення ряду недоліків в підготовці гуртожитків до зимівлі. В той же час критиці піддано безвідповідальне ставлення певної частини технічного персоналу, що працюють в гуртожитках, звернено увагу на необхідність факультетів більш прискіпливо перевіряти виконання студентами правил внутрішнього розпорядку в гуртожитках.

На парткомі обговорене питання про організаційне та ідеологічне забезпечення виборів народних депутатів СРСР в Одеському держуніверситеті (В. В. Глібов, І. М. Коваль). Зокрема, зазначено, що в університеті закінчено формування дільничних виборчих комісій, головами яких призначено Домбровського О. І. (виборча дільниця № 17) і Коваленка М. П. (виборча дільниця № 20).

Створено агітаційно-політичний центр. Це — нове у виборчій кампанії. Його очолює асистент кафедри політекономії Павленко Ф. С. В програмі роботи центру — політичний дискусійний клуб «Світ і час», «круглий стіл» суспільствознавців на тему «Білі плями» вітчизняної історії», цикл бесід «Нове політичне мислення: проблеми, здобутки, перспективи». Буде працювати і «Клуб молодого виборця». Передбачаються й інші заходи, в тому числі консультації юриста, ознайомлення з Законом про вибори тощо.

Важливим моментом в передвиборній кампанії, що розгортається, для всіх партійних і ідеологічних органів університету має стати робота на підтримку кандидата в народні депутати СРСР І. П. Зелінського, кандидатуру якого висунув колектив університету. Доведеться оволодівати новими методами політичної агітації всім пропагандистам і агітаторам.

Партком розглянув інші питання, у тому числі персональну справу комуніста С. М. Кравченка. Більшістю голосів затверджене рішення партійної організації хімфаку — сувора догана із нанесенням в облікову картку.

Відповідально чи відповідно?

Після конференції представників трудового колективу університету, на якій проходило висунення кандидата у народні депутати СРСР, минуло трохи більше тижня. У всякому разі, часу цілком достатньо, щоб спокійно, без запалу і пристрастей осмислити все, що відбулося.

Загальне враження — розчарування. А якщо бути більш точним, вийшов з конференції не просто з почуттям прикраси, але й образи. За те, що наш колектив виявився не на висоті, бо комедія з набором кворуму — потрібно було не менше 300 голосів — вже відома далеко за межами університету.

Більшість була незадоволена слабкою організацією конференції. Справді, якщо з 450 обраних представників на момент першого підрахунку в залі виявилось 288, то про яку організацію серйозно можна говорити? Отже, багато (ду-

же багато!) дорослих людей не усвідомили, що представниками треба було обирати товаришів не просто респектабельних, але й відповідальних. Пам'ятаю, хтось у залі запропонував розібратися, з'ясувати по прізвищах, хто (зареєструвавшись!) пішов з конференції. Гадаю, що саме цього робити не слід... Інакше ми мимоволі навіть у дрібницях почнемо копіювати вчорашній день.

Кажуть, невдало від конференції її голова доцент М. П. Краснянський. Можу і з цим погодитися, хоча це невміння в жодному разі не ставлю йому за вину; звичні форми голосування вже пережили себе, а нових ми, очевидно, ще не навчилися. Що ж, справа наживна.

Не приховую, — як у залі, так і особливо по закінченні

(Продовження на 2-й стор.).

Відповідально чи відповідно?

(Закінчення. Початок на 1-ій стор.)

конференції довелось чути категоричне: чому перший секретар Центрального райкому партії Л. С. Михайленко дозволяє собі командувати в університеті? І це в період перебудови і гласності!

Але тут дозволю собі поміркувати не поспішаючи, запрошуючи в співрозмовники тих, хто може судити про все неупереджено.

По-перше, тов. Михайленко Л. С. була обрана нами до президії, наскільки я пам'ятаю, односторонньо. І якщо виходити з того, що в перебудовний період ми рішуче відмовляємося від президій шановних і цілком справедливо вважаємо, що всі, хто до них обирається, повинні на рівних нести роботу відповідальність за те, що відбувається в залі, то з такою ж вимогливістю ми зобов'язані, очевидно, підходити і до першого секретаря райкому партії. Отже, вона не тільки могла, але й повинна була, в разі необхідності, втручатися в хід подій. Це — формальний бік справи. А фактичний полягає в тому, що ми самі, своєю поведінкою, а точніше невмінням і незнанням змусили Л. С. Михайленко взяти в руки мікрофон і зробити відповідні роз'яснення. Бо, нехай на мене тисячу разів ображаються організатори конференції, вони не зробили головного — заздалегідь не пояснили у трудових колективах основних положень Закону про вибори народних депутатів СРСР. Хіба не почуття сорому повинно було охопити всіх нас, коли професор Адамян В. М. двічі звертався до присутніх у залі юристів із закликом роз'яснити всі тонкощі повноважень представників. І що ж, хтось відгукнувся на його заклик?

А погодьтеся, кворум — не формальність. Бо воля трьохтисячного трудового колективу університету мала бути справедливо реалізованою.

Тільки нетвердим знанням положень головуючим і його невмінням наполягти на своєму пояснюю той факт, що на конференції більшість проголосувала за те, щоб: по-перше, не проводити обговорення висунутих кандидатур, по-друге, не обговорювати тих, хто був висунутий, але не знаходився в залі.

Важко не погодитися зі студентом істфаку Валерієм Сунцовим, що присутню в залі публіку, очевидно, більше турбувала думка про те, як би пошвидше піти, ніж те, як обрати від нашого колективу найбільш гідного кандидата.

І це ще один привід, щоб стало соромно за всіх нас. Як відомо, з 303 представників (після добору під час змушеної перерви) 185 чоловік віддали свої голоси за ректора університету Ігора Петровича Зелінського.

Я не голосував за Владлена Миколайовича Тоцького, хоча й підтримав його висунення як можливого кандидата у депутати на зборах співробітників ректорату. Остання обставина викликала у деяких товаришів особливо їдку критику на мою адресу. І з цього приводу вважаю необхідним дати пояснення, бо тут справа не в моїй «безпринципності», а в принципах того, що ми всі хотіли б бачити в нашому житті.

Я не заперечував проти висунення кандидатури В. М. Тоцького на розгляд колективу, бо не бачив нічого такого, що могло перешкодити цьому висуненню, але свою позицію визначав, виходячи з конкретної програми кандидатів.

Відзначу, що на конференції кожен міг сказати про кандидата все, що думає, і ніхто цьому не заважав. Гадаю також, що було б нетактовним нагадувати в університетському середовищі, що критичні зауваження на адресу тих, кого висували, повинні здійснюватися в рамках елементарної пристойності. Це з приводу того, що єдиний виступ, на мою думку, а саме виступ доцента Малявіна викликав у багатьох почуття ніяковості.

Я поважаю Ігора Петровича, але особисто вважаю, що його можливе обрання депутатом СРСР може відчутно утруднити реалізацію тих авансів, які він дав колективу в ході обрання його ректором університету.

Я проголосував за Семена Йосиповича Аппатова в результаті аналізу, зіставлення того, що я знав раніше і що почув на конференції від трьох реальних претендентів. Інакше про яку змагальність на демократичній основі ми можемо говорити, якщо для нас буде байдуже, які саме програми пропонують кандидати і яким чином вони будуть їх виконувати.

Так, на жаль, наша перша спроба вийшла невдалою. Бо університет — не фабрика шкірзамінника і не кооператив по виготовленню олов'яних солдатиків. Здавалось, можна було розраховувати і на більшу свідомість, і на більше розуміння, і на більшу політичну зрілість в цілому.

Згадуються слова, сказані Ігорем Петровичем: «Будемо висувати чесно, відкрито, гласно, демократично, як і належить». Ці слова вселяють оптимізм. Саме про них нам обов'язково треба буде згадати нішньої осені, коли настає час виборів до місцевих органів влади.

А закінчити свої роздуми хотів би самокритично. Правильно, що підготовкою і проведенням конференції повинен був займатися профком як орган, що уособлює трудовий колектив. Але вірно й те, що за політичний успіх конференції мав відповідати партком.

Такої відповідальності, на жаль, не вийшло.

М. ЩЕРБАНЬ,
член парткому ОДУ.

АНОНС

31 СІЧНЯ О 18.20 ПО ТЕЛЕПРОГРАМІ УТ ТРАНСЛЮВАТИМЕТЬСЯ ПЕРЕДАЧА «НАУКА І ЧАС», ПРИСВЯЧЕНА СТАНУ ВИКЛАДАННЯ СУСПІЛЬНИХ НАУК У ВУЗАХ ОДЕСИ, В ПЕРШУ ЧЕРГУ В УНІВЕРСИТЕТІ У ПЕРЕДАЧІ БЕРУТЬ УЧАСТЬ СТУДЕНТИ ТА ВИКЛАДАЧІ ІСТОРИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ ОДУ. ЧЕКАЄТЬСЯ ВІДВЕРТА, СЕРІОЗНА РОЗМОВА З ЦЬОГО РЯДУ ГОСТРИХ, БОЛЮЧИХ ПРОБЛЕМ.

ПРОПОНУЄМО НАШИМ ЧИТАЧАМ ВЧАСНО ВВИМКНУТИ ТЕЛЕВІЗОР. СПОДІВАЄМОСЯ, ПИТАННЯ, ПОРУШЕНІ В ХОДІ ПЕРЕДАЧІ, ОТРИМАЮТЬ ПЕВНИЙ РЕЗОНАНС І МИ ОБГОВОРИМО ЇХ З ВАМИ НА СТОРІНКАХ «ЗНК».

В КРАЮ ШЕВЧЕНКОВІМ

«Щовесни, коли тануть сніги, ми вшануємо пам'ять Шевченка», — писав Михайло Масло в одному з своїх віршів.

Українські філологи Одеського університету, які вивчають творчість Т. Г. Шевченка не лише в загальному курсі з історії української літератури, а й в ряді спеціальних курсів, звичайно, не могли своєї музейної практики (на превеликий жаль, її знято з учбового плану) не провести в краю Шевченковім. Взагалі перебування студентів-філологів у місцях життя і діяльності письменника має виключно велике значення для майбутнього вчителя-літератора. Сьогодні з вдячністю згадують наші вихованці проведені практики по шляхах Івана Франка і Лесі Українки, Ольги Кобилянської та Марка Черемшини, Марка Вовчка і Михайла Коцюбинського, Олександра Довженка та Михайла Стельмаха...

Пам'ятними залишилися наші поїздки у край Шевченків, на Черкащину. Місто потопас в зелені, вражають чисто змиті вулиці, тротуари. Вдень і вночі з п'єдесталу мрійно дивиться Шевченко на молодіжне місто, на дніпрову синь. А біля підніжжя сидить старий кобзар, чи не Перебендя, і здається вітер несе по місту його думу, передзвін його бандури.

Кілька разів Тарас Шевченко бував в Черкасах, тут у нього жили друзі — колишній моряк Степан Хоменко, Юхим Боконія, брати Андрій та Юхим Цибульські, дід Сехмистренко. Не тільки щирі розмови точилися між товариством, а й жарти, коли доводилося виїздити на дніпрову рибалку. Тоді ж було зроблено малюнок «В Черкасах». Востаннє Шевченко був у Черкасах в липні 1859 року і то не з своєї волі. Арештованого поета привезли в Черкаси і до вирішення його долі місцевий ісправник тримав Шевченка у себе під домашнім арештом. Тоді ж ляжуть на папір рядки віршів «Колісь дурною головою...»

Після Черкас наш шлях простягся у Звенигородку. Стоять німі свідки шевченківського перебування у містечку, так звані Шевченківські дуби. (Поет гостював тут у художника Попеля). Нині до цих двох величезних дубів досаджена ще сотня молодих. У Звенигородці студенти працюють в шев-

ченківському музеї, створеному місцевими аматорами.

Двадцять два кілометри відділяють село Кирилівку (нині Шевченкове) від Звенигородки. В'їжджаємо в село. Першим на нашому шляху — великий обеліск; пам'ятник воїнам, загиблим під час Великої Вітчизняної війни — жителям села. А серед них багато з прізвищем Шевченко.

Батько поета Григорій Іванович, одружившись з Катериною Якимівною Войно, деякий час жив у Кирилівці, а потім переселився у сусіднє село Моринці. Там і народився син Тарас. У 1816 році родина переїздить у Кирилівку. Тут пройшло важке дитинство майбутнього Кобзаря. «І вот стоїть передо мною наша бідна старая белая хата с потемневшею соломенною крышею и черным дымарем», — писав на засланні Шевченко у повісті «Княгиня». До речі, в час першої подорожі на Україну в 1843 р. Шевченко зробив малюнок цієї хати в своєму альбомі.

Після того, як Шевченка було викуплено з кріпацтва, він тричі приїздив у рідне село — в 1843, 45-му та 59-му роках.

З душевним трепетом підходимо до садиби. На місці колишнього глиняного каменя з написом, поставленим письменником «Тут була хата Т. Г. Шевченка», стоїть обеліск «На цій садибі пройшло дитинство великого українського поета, революціонера-демократа Тараса Григоровича Шевченка».

На садибі в 1939 році відкрито літературно-меморіальний музей — велика Тарасова книга для кожного відвідувача. Година за годинами непомітно пробігають, а ми не можемо розстатися з цією святинєю нашого народу. Традиційно очолює Шевченків музей у Шевченковому хтось з його нащадків. Багато років директором музею була правнучка поета Валентина Терентіївна Шевченко.

І ще одна святиня в Шевченковому — дяківська школа. Коли в селі будували церкву, то навпроти будували й школу. Вона складалася з двох половин: власне дяківської і класної кімнати — жив тоді тут дяк Богородицький. Велике село, що простягнулось на кілька кілометрів, могло в ті часи дати в школу 5—6 хлопчиків. Гірською була для майбутнього поета дяківська наука. Про неї розповідають експонати класної кімнати. Дяківська половина ще до війни згоріла. Вдивляючись у потемнілий сволок класної кімнати, читаємо про дату спорудження школи: «Року божого 1782».

Маленькі віконця, чорні від часу двері, стара, вкрита соломою хата. Щоб час не руйнував далі цього свідка дитинства Шевченка, приміщення було взято під скляний ковпак.

А в центрі села на площі височить бронзовий пам'ятник Шевченкові скульпторів М. Олійника та М. Вронського.

Тоді студенти побували й на народному святі — на святі Івана Купала. У вечірній час зібралось багато людей на греблі одного зі ставків, і зазвучали глибоко мелодійні, поетичні купальські пісні. Їх співали жінки середнього та старшого віку. А на віддалі, в ставку, загорівся купальський вогонь. З захопленням наша і місцева молодь слухала ці віковічні перлини народного мелосу.

Окремий день ми присвятили поїздки в Моринці. Це тут 9 березня за новим стилем, 25 лютого — за старим, у 1814 році народився Тарас Григорович Шевченко. Мати Шевченка — Катерина Бойко була родом з Моринців. І хоч через два роки вони й переїхали до Кирилівки, та малий Тарас не раз бігав до діда Якіма і баби Меланки у Моринці. Як кажуть, від Кирилівки до Моринців — рукою подати.

Село потопас у вишневих садах. В селі збереглася сучасниця великого поета — підсліпувата хата під соломою — філіал сільського музею. А поряд два ряди двоповерхових будинків, чільне місце серед яких займає Палац культури.

Пройшовши яр, ви піднімаєтесь до двоповерхової школи. Там відвідуємо шевченківську кімнату. Біля школи — величезна кам'яна брила, на обеліску вибито: «Тут стояла хата, в якій 9 березня 1814 року народився великий народний поет і художник, революційний демократ Т. Г. Шевченко». Тут було дворище Бойків і хоч Шевченки жили в хаті кріпака Копія (якого поміщик заслав на довічне заслання до Сибіру), однак на народини мати Тараса прийшла до своїх батьків.

Наші студенти відвідали і Корсунь-Шевченківський. Своїми витоками місто сягає в далекі часи Київської Русі. В Корсуні зробив Тарас Шевченко ряд малюнків, милуючись красою Росії — «Понад Росією», «В Корсуні», «Узлісся». В місті жив його родич Варфоломій Шевченко. Тут були неординарні зустрічі поета з по-бунтарськи настроєними кріпаками.

Завершилася наша подорож у край Шевченків поїздкою у Канів, місто, нині відоме всьому світові, — місце останнього спочинку Кобзаря. 10 березня 1861 року помер Т. Г. Шевченко в Петербурзі. В останню путь його проводжали Микола Костомаров, Михайло Салтиков-Щедрін, Микола Некрасов, Іван Тургенєв, Федір Достоєвський, Михайло Лазаревський, Микола Курочкін, Павло Чубинський, Григорій Честаховський і багато інших. Російською, українською, польською мовами звучали виступи на похоронах українського поета.

Виконуючи волю Шевченка, його тіло перевозили на Україну. Супроводжували померлого Григорій Честаховський та Олександр Лазаревський.

На всьому шляху від Петербурга до Києва, а далі і до Канева трудящий люд процирався зі своїм співцем. У Каневі відвідали церкву «Успенія божої матері», де нині розмістився музей. Там знаходиться поміст, на якому була поставлена домовина з прахом Шевченка до її перенесення на Чернечу гору.

Піднімаємось східцями все вгору і вгору, а людей — як маку. Стоїмо у мовчання біля усипальниці поета.

Кладемо польові квіти. А там, з людською виру, доносяться передзвін бандури і чути «Ой, Морозе, Морозенку, та славний козаче».

П. МАРКУШЕВСЬКИЙ,
доцент, кандидат
філологічних наук.

Говорять студенти

На історичному факультеті трапився інцидент. На іспиті з історії КПРС з тринадцяти студентів II курсу, що брали участь у переписі населення і були змушені скласти його достроково, 10 чоловік отримали «двійки». Ця ситуація могла б здатися ординарною, якби в неї не було передісторії.

Ще на початку семестру студенти II курсу на підставі того, що, на їх думку, лекції зав. кафедрою історії КПРС професора Н. М. Якупова не відповідають сучасному рівню розвитку цього розділу історичної науки, попросили замінити його іншим лектором-викладачем П. І. Ранневим, який веде семінари і прочитав кілька лекцій на II курсі.

До речі, необхідно відзначити, що свої лекції, які не пройшли «хрещення в бою»

(тобто такі, що задовольнили б студентів), професор Якупов включив до проекту нового підручника, підготовленого до конкурсу в Києві.

Студентам у проханні замінити викладача було відмовлено. Про цей випадок тимчасово забули, і професор Н. М. Якупов вичитав свій курс лекцій.

Настав час складати іспит. Але чомусь 28 грудня 1988 р. приймати його прийшов доцент В. П. Глиняний, котрий до цього ніколи не бачив даних студентів і взагалі не мав справи з істафом. В результаті — 10 «двійок». На думку окремих студентів, доцент В. П. Глиняний вів себе на іспиті некоректно.

В «Комсомольському прожекторі» істафу були опубліковані вірші, що в різкій формі критикували поведінку В. П. Глиняного на іспиті.

Незабаром (5 січня) всім студентам, які отримали «двійки», призначається «перескладання». Цього ра-

зу приймати іспит прийшов професор Н. М. Якупов. І всі вчорашні «двійчники» отримують позитивні оцінки. Все гаразд. Всі задоволені. Задоволені тому, що для студента і донині оцінка на іспиті важливіша, ніж реально одержані знання. Але справа в тому, що ні в першому, ні в другому випадках знання студентів не відповідали, за зізнанням багатьох із них, отриманій ними оцінці.

Виходить, що спочатку студентам показали «батіг», причому показав його не професор Н. М. Якупов, а доцент В. П. Глиняний. Потім дали «пряник». Природно, студенти, отримавши в подарунок такий «пряник», будуть мовчати. І в результаті кафедра історії КПРС зайвий раз продемонструвала, що з нею студентам краще не зв'язуватися, бо вона наче «батько рідний» буває суворою, але може бути й милостивою до своїх «заблудних» чад. І ніякої на неї управи...

ІНЦИДЕНТ

ситуація

Інтерв'ю з професором Н. М. Якуповим

— Що вам відомо про інцидент, пов'язаний з іспитом з історії КПРС на II курсі істафу? Як ви до нього ставитеся?

— Того дня проходила обласна конференція, делегатом якої я був. Іспит приймали два викладачі, один з яких вів семінарські заняття на даному курсі. Студенти складали іспит достроково, без підготовки. Поставилися до нього несерйозно.

— Як ви гадаєте, чому студенти вимагали замінити вас іншим викладачем? Що, на вашу думку, їх не влаштувало у ваших лекціях?

— Тут усе було організовано. За спинами студентів стоїть той, хто прагне таким чином звести особисті рахунки. Це аморально, як і анонімки на мою адресу. Вони ще не прослухали моєї лекції, а студент Одинцов уже почав щось вигукувати. Вони вже були апріорно негативно настроєні. Крім того, щороку я як голова науково-методичної ради проводжу відкриті лекції для викладачів вузів міста. Вони дякують за науковість.

— Чи входили лекції, які ви читали, до нового підручника з історії КПРС, проект якого підготували?

— Так.

— Чому приймати іспит поспіли саме В. П. Глиняного? — Я його не посилав. Навіть не знав, що буде іспит. Мене ніхто не повідомив. З деканату подзвонили і сказали, що треба терміново прийняти іспит в учасників перепису населення. Я був на обласній конференції. Глиняний

випадково потрапив на іспит. Я дізнався про це лише через тиждень.

— Чи був доцент В. П. Глиняний ознайомлений з усім матеріалом, який ви вчитували?

— Так, звичайно. Ми читали за одною програмою. Глиняний бував і на моїх відкритих лекціях.

— Тоді як пояснити його запитання, що не мають прямого відношення до нашого курсу з історії КПРС (наприклад, «Що говорив Жорж Марше про диктатуру пролетаріату!», «марксистське розуміння терміну «народ» та ін.)? Чи говорили ви про все це у своїх лекціях?

— Ні, не говорив. Але кожен викладач має право задавати питання на загальну ерудицію студентів.

— Чи міг викладач П. І. Раннев читати той же курс лекцій?

— Ні. Він працює лише другий рік. Недавно захистився. Ще не знає курсу. Викладачі, які були присутні на його лекціях, обурені тим, що він не знає матеріалу.

— Як ви гадаєте, чому студенти віддають перевагу Ранневу?

— Він любить «смажені» сенсації, неперевірені факти з журналів. І представляє їх як перевірені. На жаль, Раннев не один. М. С. Горбачов відкрито говорив про подібне ставлення до історичної науки на зустрічі з працівниками науки і культури 6 січня. А секретар ЦК КПРС В. А. Медведєв з цього приводу пише: «Припускаються безвідповідальні

Інтерв'ю з доцентом В. П. Глиняним

— Чому саме вас призначили приймати іспит?

— Тому, що ректор І. П. Зелінський наполягає на тому, аби на іспиті було не менше двох викладачів. Мене запросили з Федоренком як другого викладача.

— Чи міг Раннев приймати іспит?

— Раннев не доцент. Він не має права приймати іспит. Він асистент.

— Чи вважали ви, що маєте право приймати останній іспит з історії КПРС, якщо ніколи раніше цих студентів не бачили?

— Я знаю науку, яку вони повинні складати. До іспиту

стазлюся як до держприймання. І якщо я переконаний, що земля кругла, то можу сказати про це і богу, і чорту.

— Чи знали ви що-небудь про вимоги студентів замінити лектора?

— Безумовно. Я секретар парторганізації кафедри.

— Чи не вважали ви вашу вимогливість на іспиті підвищеною?

— Ні, я завжди так приймаю іспити. Я вважав, що приймаю історію КПРС не у математиків і не в юристів, а в істориків. Мої вимоги були звичайними в дусі вимог голови Комітету з народної освіти тов. Ягодина, який вимагає

відійти від процентоманії у питанні успішності і звільнити від баласту на двох перших курсах.

— Чи зважали ви на те, що студенти складають достроково не через свою примху, а через державну необхідність?

— Відповім, як заведено в Одесі, на запитання запитанням: «А чи лягли б ви на стіл до хірурга, котрий складає хірургію достроково, через держнеобхідність?»

— Чи знали ви про те, що була усна вказівка ректора про виставлення переписувачам іспитів автоматом?

— Це питання задайте вашому декану. Декан призна-

чив іспит і видав відомість.

— Чи були ви детально ознайомлені із змістом курсу, вичитаного Н. М. Якуповим? Якщо так, то чи висвітлювалося в ньому, наприклад, хто з американського боку підписав капітуляцію Японії, що говорив Ж. Марше про диктатуру пролетаріату та ін.

— Студенти вимагають, щоб їм цікаво читали лекції. А як вони збираються викладати історію в школі, не знаючи детально історичних явищ, не знаючи імен людей. Знову будемо вивчати історію за Пікулем і Шатровим? Ну, а якщо студент істафу, відповідаючи на питання про розвиток світового комуністичного руху, не знає тієї полеміки, яка існує між компартіями, в тому числі і з питання про диктатуру пролетаріату, то це випадкова людина на істафі.

— Студенти вважають вашу поведінку з ними на іспиті некоректною. Ваша думка з цього приводу?

— Я не вважаю, що викладач повинен бути запанібратом студентами і оцінку з історії КПРС ставити за пролетарське походження. Треба суворо питати за екзаменаційним квитком.

— Ви виставили десять «двійок». Чим, на вашу думку, викликана така «неуспішність»? Можливо, неякісним викладанням?

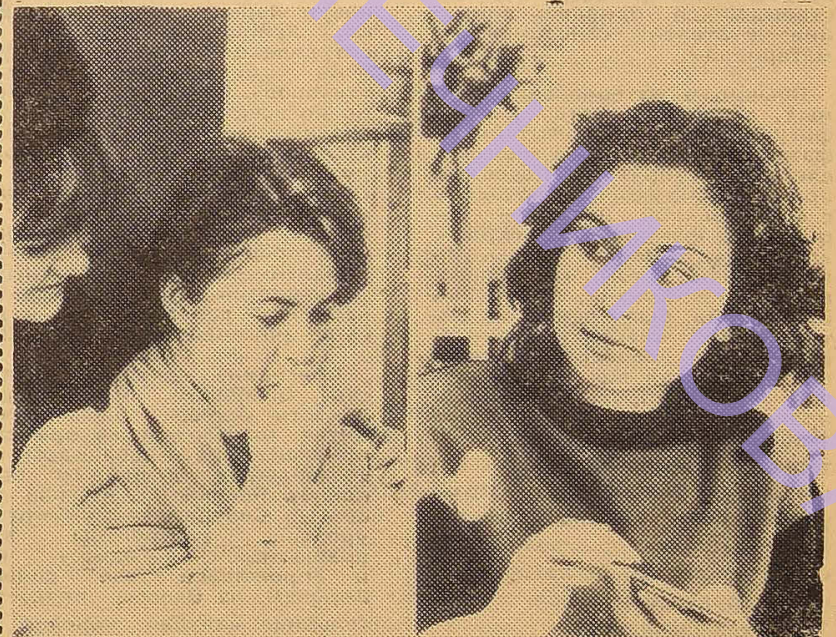
— Незнанням студентами

ПОСТСКРИПТУМ

То у чому ж полягає інцидент на істафі? У небажанні студентів «рости» самостійно? У десяти «двійках»? У їх подальшому благополучному зникненні? В інтригах «недоброзичливців» завідуючого кафедрою історії КПРС? У «жорстокості» першого екзаменатора? В тому, що студенти фактично були позбавлені можливості підготуватися як слід? У відсутності в студентів права обирати собі лектора? І в цьому, і в другому, і в третьому, і в...

А, можливо, у наростаючому прагненні молодих людей одержувати справжні знання, а не липові оцінки, що перетворюються потім у знакові дипломи?

А ваша думка, шановний читачу?

Завідуючий кафедрою аналітичної хімії О. М. Чеботарьов і доцент Н. М. Малахова сприймають екзамен як логічне продовження звичного учбового процесу. Йде спокійна розмова з майбутніми колегами — вчителями середніх шкіл.

НА ЗНІМКАХ: О. М. Чеботарьов і Н. М. Малахова приймають іспит з аналітичної хімії. До відповіді готується студентка II курсу Тетяна Флора. А ось Юлії Нікітіній екзаменатори порадили підготуватися краще.

Фото В. ПАЩУКА.

Представляем читателям подборку стихов студента II курса русского отделения филологического факультета Виталия БОШКОВА. Безусловно, запас поэтических проб Виталия не ограничивается публикуемыми. Не все они и равноценны. Но привлекает в его этюдах откровенность, самоуглубленность, поиск оригинальных форм. Надеемся, этот нелегкий поиск принесет свои плоды, и мы еще не раз обратимся к творчеству молодого поэта.

СТРАХ

У меня под кроватью кто-то рыщет...
Думаю — крыса!
Засыпаю — вижу охоту рыси...
Я — жалкая жертва, попавшая в радары
Хищных зрачков грациозного деспотизма —
Вытек весь пот из мя!

Я — лягушонок
На привязи у ужа,
Животный ужас охватывает меня.
Я кричу!..

* * *

Сдал я часы в ремонт,
И зонт отдал я в ремонт,
Словно можно исправить время,
Словно можно приблизить тот горизонт,
За которым находишься ты.
Словно может защитить зонт
От дождя, который идет
В сердце моем.
Этот дождь —
Это твоя любовь.
И я забрал
Часы и зонт —
Мне не нужен ремонт.
Я хочу, чтобы стрелка времени
Застыла на том мгновении,
Когда я впервые тебя целовал.
Я не хочу,
Чтобы дождь перестал.

листая старыя страницы

«Леди Винтер» из Одессы

Сонька Золотая Ручка — фигура прямо-таки легендарная. По-видимому, легенды, изустные предания как раз и составили тот образ «благородной аферистки», чем-то даже напоминающий Остапа Ибрагимовича в лучшие его годы. Предания эти отчасти просочились на страницы художественных произведений и в периодику, отчего наша героиня сделалась чуть ли не подобием новороссийского Робин Гуда.

Слава Соньки была так велика, а фольклорный силуэт столь привлекателен, что в первые десятилетия века у нее появилось множество «двойников», как, например, одесская взломщица Ольга Дьяченко. Еще и теперь найдутся люди, убежденные в том, что хорошо помнят знаменитую преступницу, ибо, по преданию, она родилась в 1869 году. Это тем более странно, что первый значительный судебный процесс над Сонькой относится к 1872 году. Стало быть, в тяжких преступлениях обвинялось... трехлетнее дитя. Критически в этой связи стоит отметить и к позднейшим сообщениям «Одесской почты», «Одесского листка», «Южной мысли» и других периодических изданий, преследующих сугубо коммерческие цели и стремящихся привлечь внимание читателей сенсационным материалом.

Обычно в материалах судебных разбирательств Сонька фигурирует как Блювштейн — фамилия одного из ее многочисленных супругов. Подобные браки зачастую заключались с единственной целью — переменить фамилию, а заодно — «легенду», замести следы. Не говоря уже о том, что «благверный» Соньки, Мишель Блювштейн, был одним из активнейших членов организованного ею «воровского сообщества» и так же, как и другой ее «супруг», Бреннер, проходил с ней на процессе 1880 г. по тем же делам. В материалах следствия 1872 г., лишавшего Соньку всех прав, упоминается, что она «варшавская мещанка», «урожденная Соломонян», 26-ти лет, из чего не трудно заключить — она 1846 года рождения.

Оставляя в стороне всевозможные душещипательные под-

робности о «трудном детстве» и «обольстителях», заметим, только, что первые ее впечатляющие «успехи» связаны с кражами на железной дороге (еще в 60-е годы), где она, по меткому выражению одного присяжного поверенного, разъезжала «уже, конечно, не ради одного моциона». Прекрасные внешние данные, умение располагать к себе случайных попутчиков, природная смекалка, наглость, граничащая со смелостью, — вот ассортимент, качества, присущие Соньке в пору ее «вагонных бенедисов». Начав с мелких краж, в результате которых ей доставалось содержимое потерянных чемоданов разночинцев, она довольно быстро пошла в гору, переместившись из вагонов третьего класса на самый олимп, в купе крупных дельцов, высоких военных чинов, аристократии. Достаточно сказать, что, скажем, одна подобная махинация — с генералом Фроловым — принесла «нашей героине» 213 тысяч рублей.

Со временем сфера приложения «талантов» Соньки значительно расширилась, она формирует «клуб» аферистов-универсалов, Петербург и Москва, Саратов и Астрахань, Рига и Петрозавдск, Кишинев и Харьков, Варшава и Вена, Лейпциг и Будапешт — вот далеко не полный перечень гастрольных адресов «актеров» Сонькиной труппы. Но во всех этих вольных и невольных вояжах прослеживается один непререкаемый маршрут: Нижний Новгород — Одесса. Это объясняет и кажущуюся странностью: почему в Одессе, богатейшем приморском городе, «славном своими романтическими блатными традициями», Сонькин «театр-варьете» давал весьма и весьма скромные представления.

Пояснение достаточно простое. Основным полем деятельности «клуба» была знаменитая нижегородская ярмарка, привлекавшая к себе массу состоятельных людей, со всех концов России да и из-за рубежа. Собрав здесь богатый урожай, гастролиеры возвращались в Одессу, где и проживали все деньги. Впрочем, из Одессы председательница «клуба» нередко отправлялась «развешаться» в Европу. Так, в 1872 г. она зало-

ЗЕРКАЛО

Зеркало,
Зыркало
И удивлялось,
Кривлялось,
Смеялось,
Боялось
И любовалось.
На зеркальном полотне
Отражалось
Мое во мне...

ОДЕССА

Одесса — живой живот
Ненасытного организма
Моей страны...
Ее улицы кружатся
кишками —
Нами питается город-
гурман!
На завтрак — «мы»,
На обед — «мы» и «не мы»,
На ужин — все, что
осталось

А отходы отходят
В аппендикс постелей...
Город-гурман!
Ты негуманен,
Скорей кровожаден,
Ты жаден,
Ты аден,
Но ты один —
За что и люблю...

Михайло Александрович Левченко

Трагично загинув Михайло Олександрович Левченко — учасник Великої Вітчизняної війни, ветеран праці, доктор філологічних наук, професор кафедри російської літератури ОДУ, член Спілки письменників СРСР. Він народився 4 листопада 1922 року в селі Петрівка Полтавської області. Двадцятирічним юнаком, студентом Київського університету, пі-

шов на фронт. Був гвардії сержантом розвідротти, виступав з кореспонденціями в газеті «Патриот Родины». Нагороджений бойовими орденами і медалями («За отвагу», «За боевые заслуги», «За взятие Праги», орденом Вітчизняної війни I ступеня).

Після війни закінчив Одеський університет, аспірантуру, захистив кандидатську (1953 р.), а потім і докторську дисертацію (1966 р.). Має понад 100 публікацій, в тому числі 5 монографій.

М. О. Левченко протягом 20 років завідував кафедрою російської літератури ОДУ, виховав декілька поколінь вчених-філологів, викладачів вузів України.

Всім, хто знав Михайла Олександровича, тяжко примириться з його передчасною кончиною. Пішла із життя людина життєрадісна, добра, чуйна, у розквіті творчих сил.

Пам'ять про Михайла Олександровича Левченка назавжди збережеться в наших серцях.

Колектив філологічного факультету.

замість рецензії

«Залізні солдати»

Так називається нова виставка українського ордену «Знак Пошани» музично-драматичного театру ім. Жовтневої революції. Ця робота викликала неабиякий інтерес у студентства. Адже проблеми рекету, мафії, неформальних об'єднань хвилюють молодь, яка шукає відповідь на питання про знешкодження, усунення негативних явищ в нашому житті.

Молоді члени неформальної організації назвалися «залізними солдатами», ніби наперед забезпечивши собі право на безкомпромісну боротьбу з представниками мафії. Як альтернативу, вони вибирають жакливі методи боротьби, що компрометують саму ідею боротьби. Герої вистави гинуть. Фізична смерть настає значно пізніше, ніж духовна. А духовне зубожіння починає свій відлік від першої спаленої дачі мафії, від першої крові, що забризкала джинси молодих месників.

Коли гуманізм стає непотрібною умовністю, вакантне місце в головах людей займає його антипод — мізантропія, диктат, терор, фашизм. Виникає питання: «Якщо не так, тоді як?» Як протистояти мафії? Як боротись зі злом, коли воно таке ж могутнє й вічне, як добро? Мені здається, існує досить перспективний шлях боротьби — залишити для зла мізерний кавалочок життєвого простору, витиснувши його на задвірки життя переважачою кількістю добра.

Актори намагаються відповісти на ці запитання засобами мистецтва. Автор п'єси (В. Босович) і автор постановки (В. Яношук) не ставлять крапки над «і». Питання ніби зависає у повітрі. Іти шляхом «залізних солдат» протизаконно, а яким піти — невідомо.

Протиріччя підсилюються різницею характерів членів організації. Релігійний Апостол (В. Яношук) з проповіддю «не убий» на вустах. Проте руки його забризкані кров'ю помсти за батька, якого без

підстав запротирили у в'язниці замість справжнього злочинця, що гуляє на волі. Безкомпромісний, бажаний крові Рікі (Т. Баглюков). Афган (виконавець ролі — автор цих рядків), відстоюючий право на рівність, яке для нього набуває форми зрівнялівки. Тендіна Кібрі (Т. Захарян) — жакливій приклад деградації природного жіночого начала, внаслідок певних умов, запропонованих обставин, які спонукають до духовної деформації особистості.

Яскраво, на мій погляд, відтворено образи мафіозі: Наг (В. Козачук) — полковник міліції, Секретарка Духа (А. Клименко), Дружинник (Б. Бородін), Дух (Ю. Прокопчук) — на кону присутній тільки його голос. Дух не має плоті. Він всюдисущий. Король (А. Баглюков) — маленький хлопчик з великою перспективою падіння (використання у виставі дитини надає роботі особливого колориту і органіки — відомо, що переграє дитину дорослому акторові майже неможливо).

Образ Людмили стоїть особно. Вона дочка шефа, головного мафіозі. Але про батька нічого не знає. Закохуючись в Афгана, вона допомагає вирішенню «справи підприємців». Тобто, фактично, веде боротьбу проти свого батька.

Вистава динамічна, насичена музикою, танцями, з цікавим пластичним рішенням. Вона відбувається в приміщенні Українського театру на Малій сцені (70 місць). Особливість подібних експериментальних сцен — унікальний ефект присутності, що дає змогу глядачеві відчутти себе учасником події.

Користуючись з нагоди, запрошуюю всіх студентів ОДУ відвідати нашу виставу. Після вистави відбудеться глядацька конференція, на якій актори і режисер зможуть відповісти на запитання публіки.

І. ГЕРАЦЕНКО,
актор.

Наступний номер «ЗНК» вийде 10 лютого ц. р.

ПИШІТЬ НАМ: 270057, Одеса-Центр вул. Петра Великого, 2, держуніверситет, редакція газети «За наукові кадри».

ЗАХОДЬТЕ: Одеса, вул. Радянської Армії 24, 1-й поверх, кімната, 9.

ДЗВОНІТЬ: Редактор М. ЩЕРБАНЬ.